

Dr. Pero SUDAR, pomoćni vrhbosanski biskup

Iskreno pozdravljam sve nazočne i radujem se povodu zbog kojeg smo se večeras okupili. Javnosti se redovito predstavljaju gotova djela a ne projekti. Ponetko nas je i večeras prijekorno priupitao, nije li vrijeme da nam, umjesto predstavljanja projekta, pokažete i predstavite leksikon? Možda imaju pravo oni koji ne znaju što znači izraditi leksikon? Ovo predstavljanje osobno doživljavam i uspoređujem s pjesmom žeteoca. Oni ne pjevaju jer im je do pjesme. Pjesma im služi da zaborave težinu posla i dužinu dana te da sami sebe ohrabre. Ljudima koji sudjeluju u ovome projektu treba ohrabrenja i poticaja. Klasje hrvatskoga roda s bosansko-hercegovačke njive mogu u žitnicu leksikona skupiti samo ljudi koji vjeruju da će od njega biti kruha i da toga kruha ovaj narod treba. I to opravdava predstavljanje i samoga projekta. Ljudi od struke i znanja rekli su ili će još progovoriti o tome što bi leksikon trebao biti i čemu služiti. Meni neka bude dopušteno iznijeti nekoliko misli o njegovom značenju za Katoličku Crkvu u Bosni i Hercegovini.

1. Kristova Crkva je tako nazočna u biću hrvatskoga naroda da su hrvatsko i katoličko na ovim prostorima postali gotovo sinonimi, koji sve više zbunjuju i izazivaju sve koji ne poznaju narav i značenje te veze, koja, unatoč svim burama i olujama, traje već 14 stoljeća. Držim da se s puno prava može i treba reći da Crkva u hrvatskome narodu i za taj narod živi. Naime, ona od njega uzima da bi mu uzeto vraćala. Stoljećima je njegove sinove i kćeri prihvaćala da bi mu ih vraćala prosvijećene, osvijećene i vraćala oспособljene za naviještanje Radosne vijesti. Oспособljavajući ih za naviještenje Evandelja, Crkva ih je učila i o svemu što jesu čovjek i život.

Statistike govore da još i danas 95% Europljana vjeruje u Boga. Unatoč tomu iz nacrta buduće Konstitucije EU brisan je i sam pojam ne samo o Bogu nego i o nadnaravnom. To svjedoči do koje su mjere određeni krugovi našega kontinenta spremni zatirati vlastite korijene. Kao da ne shvaćaju da niječući vlastitu prošlost, čine budućnost nemogućom. Posljedice takvoga stava i nastojanja sve se više i jače osjećaju i na ovim

našim prostorima. Željeti dobro sebi i svome narodu podrazumijeva sposobnost i spremnost promatrati svijet otvorenih očiju da bi se moglo razlučivati dobro od zla, žito od pljeve. Dobronamjernima nije potrebno dokazivati da je Crkva u Europi i ne samo u Europi, uza sve pogreške koje ne treba i nije moguće nijekati, naviještajući Evanđelje služila čovjeku u svemu što ga čini čovjekom. Ona mu je bila kulturna kolijevka u kojoj je odljuljan. Ta ista Crkva je na svoj način sudjelovala i nastoji sudjelovati u svemu što je hrvatski narod proživiljavao pomažući mu da ne izgubi moralnu i kulturnu orientaciju.

2. I Crkvi je, kao svojevrsnom sastavnom dijelu hrvatskog naroda, potreban leksikon kao vrelo spoznaje o onima koji su zadužili najprije nju svojim životom i radom. Oni su uzimali iz njezine riznice i s ljubavlju davali hrvatskome narodu zrna životne mudrosti, plemenitosti i kulture. Želim naglasiti da leksikon nije potreban prije svega zbog ljudi i ustanova o kojima će u njemu biti riječi. On treba nama živima i onima koji će doći poslije nas. Obveza nam je otgnuti zaboravu one, koji su i u najtežim vremenima imali snage misliti na generacije koje iza njih dolaze i staviti ih kao uzore novim generacijama. Nove generacije sve teže nalaze motive i oduševljenje za vrijednosti koje idu izvan i iznad svakidašnjice i čisto osobnih interesa. Nije li to bolno iskustvo i zadnjega desetljeća? Danas nam je prijeko potrebna spoznaja o vlastitim mogućnostima i uvjerenje da zalaganje za vlastiti narod i opće dobro ima smisla. Primjeri iz narodne prošlosti imaju u tome nezamjenjivu ulogu. Crkvi i narodu, koji sami sebi ne ponavljaju tko su i koje im je poslanje, po načelu drugi određuju budućnost. Tko o svojoj povijesti i njezinim velikanicima ne govori, a to danas znači ne piše, drugi će mu o njoj i o njima reći i napisati neistinu! A Hrvati u BiH danas su u naglašenoj opasnosti da nam se to dogodi.

Publikacije tuđe provenijencije, koje i u ovim gladnim godinama niču kao gljive poslije kiše, pune su poruka i savjeta što to Hrvati u BiH trebaju znati o sebi i o svojoj prošlosti. Stoga je žurno potrebno čuđenje nad činjenicom da mnogi Hrvati nisu ispravno i dostatno svjesni svoga mesta i uloge u ovoj zemlji zamijeniti nastojanjem da to ne bude tako. A to je moguće samo nudeći im mogućnost ne samo upoznavanja vrela iz kojih su provreli nego ih potaknuti da se na njima i napajaju i nadahnjuju. Mi smo odviše mali i na previše osjetljivom dijelu kugle zemaljske a da bismo mogli i smjeli zanemariti bilo što od onoga što je vrijedno i odbaciti bilo koga tko nam pripada.

3. Pitanje jesu li ova teška vremena najprikladnija za ovako značajno i zamašno djelo, može imati svoga smisla samo ako se iz vida izgubi

važna činjenica, tj. da jedna gotovo odlazeća generacija ima priliku i obvezu odužiti se i narodu dati dio onoga što joj je do sada bilo zabranjeno. K tome, ostaje sumnja da li će taj njezin dio posla moći obaviti oni što će kasnije doći. Osim toga, leksikon će biti onaj tihi glas, kojim ćemo u sveopćoj buci sebi i drugima jasno reći tko smo bili i što želimo ostati. Već živimo u vremenu globalizacije, u kojemu se mali narodi mogu održati samo svijesču i kulturom. Ni u ovoj važnoj i delikatnoj zadaći Crkva ne može i ne želi ostati po strani. Sudjelovanje u izvršenju ove zadaće nitko joj ne može ni zabraniti niti je od nje oslobođiti jer njezinu ulogu u tome nitko drugi ne može preuzeti. Vjera je, naime, najizvrsniji način odgoja jer se trudi oplemeniti bit čovjeka, tj. njegovo srce i savjest. Ta upućenost Crkve na suradnju sa svima, koji su se trudili i trude oko kulturnoga služenja čovjeku i narodu, bila je nazočna pri prihvaćanju suradnje u pripremi materijala za leksikon.

Ostaje nuda da će sve crkvene ustanove i oni koji ih vode ustrajati u već obećanoj i dijelom potvrđenoj podršci. Vjerujem da će i uvjeti u kojima živi hrvatski narod u BiH biti naklonjeniji ovome pothвату i sličnim pothvatima. Stoga i poziv i poticaj svima na više ljubavi, razbora i mara za sve one vrijednosti koje su nam tako potrebne i bez kojih se i sami dovodimo u pitanje. Na drugoj strani iskrena zahvala svima koji sudjeluju u izradbi leksikona. Uza zahvalu upućujem im poziv i poticaj da se ne obeshrabre i ne posustaju. Projekt na kojemu sudjeluju jest svjedočanstvo njihove ljubavi prema Crkvi i narodu hrvatskome!